

15 בנובמבר 2017

לכבוד
מר שמואל אבואב,
מנכ"ל משרד החינוך
בפקס': 02-5602336
שלום רב,

הנדון: השתתפות תלמידות בקבוצות ספורט בית ספריות

אנו פונים אליך בשמה של נעמי אריה, תלמידת כיתה ה' בבית ספר קשת בכוכב יאיר, בבקשה שתורה לשבצה לאלתר בקבוצת הכדורגל של בית הספר ולאפשר לה להשתתף במשחקי הקבוצה, בבית הספר ומחוץ לו. עוד נבקש כי תפעל לשינויו של ה"תקנון לאירועי החינוך הגופני" של משרד החינוך, כך שתלמידות בית הספר היסודי יוכלו להשתתף בקבוצות ספורט עם בנים, וזאת בפרט כאשר אין קבוצת בנות מקבילה בענפי הספורט השונים. מאחר שסיפורה של נעמי אריה מעלה כי מנהלות בתי הספר ומפקחות החינוך הגופני מורות על הפרדה מגדרית בספורט גם במקומות שהתקנון אינו מחייבם, נצפה כי תדאג לרענן את ההנחיות בדבר מבנה קבוצות הספורט הבית ספריות בקרב הצוותים החינוכיים.

1. נעמי אריה, ילידת אוקטובר 2007, היא שחקנית כדורגל מושבעת, שמשחקת כדורגל בבית ספרה באופן יומיומי. בשנת הלימודים הקודמת, סירב בית הספר לאפשר לה להשתתף בטורניר בתי ספר, בנימוק שהיא אינה יכולה לשחק בקבוצת בנים ואין קבוצת בנות מקבילה. בתשובה לפניית אמה, השיבה מנהלת בית הספר, גב' אביגיל פינסטין, בפברואר 2017, כי בבירור שערכה עם המפקחת על החינוך הגופני, הובהר לה ש"בהתאם לחוזר מנכ"ל בנושא, המגדיר את הרכב נבחרות הבנים והבנות בייצוג ובהשתתפות הילדים בתחרותיות בין בתי ספר יסודיים", בנות אינן יכולות להשתתף בנבחרת הכדורגל. תשובה דומה קיבלה השבוע האם, גב' איריס אריה, שוב, ממנהלת בית הספר כאשר שבה על דרישתה לאפשר לבתה להשתתף השנה בקבוצת הכדורגל. גב' פינסטין השיבה, שידיה כבולות בשל התקנון.

2. עיון [בתקנון משרד החינוך לאירועי החינוך הגופני תשע"ח-2017](#) מגלה כי לא היתה כל מניעה לשלב את נעמי בקבוצת הכדורגל אשתקד, שכן ההפרדה המגדרית בנבחרות בתי ספר יסודיים מתחילה רק בכיתה ה', ונשמרת בכיתות הגבוהות יותר. בבסיסה של החלוקה לקטגוריות מגדר בתחרויות ספורט, כמו קטגוריות גיל וקטגוריות משקל בענפים מסוימים, עומדים, כך נדמה, הבדלים פיזיולוגיים אינהרנטיים למגדר ולקבוצות הגיל, והיא נועדה לאפשר השתתפות פעילה, במרחב בטוח, באירועי ספורט. עם זאת, הניסוח הגורף של ההפרדה בתקנון המשרד (למעט חריג בתחרויות טניס שולחן) יוצר מצב בלתי נסבל: הוא מדיר

תלמידים, בעיקר תלמידות, מענפי ספורט שונים, ומסכל את חירותם לבחור בספורט על פי נטיית לבם. תחת לאפשר לכמה שיותר תלמידות ותלמידים להשתתף בפעילויות ספורט בהתאם להעדפתם, הוא מונע מהם לחלוטין גישה לתחומי ספורט מסוימים, לתחרויות ולטורנירים, ממש כמו במקרה של נעמי.

3. לא ייתכן כי משרד החינוך, האמון בין היתר על רווחתם ושלומם הנפשי של התלמידים, בוודאי בסביבת בית הספר, מקבע ומנחיל לתלמידים ולמורים תפיסות סטראוטיפיות עתיקות יומין על תפקידי המינים, כישוריהם ויכולתם. ההפרדה המגדרית עליה מצווה משרד החינוך בנבחרות ספורט משרתת ומנציחה הבניה חברתית פסולה, אנטי שוויונית ודכאנית. כך בכלל, וכך בפרט כשמדובר בתלמידי בית הספר היסודי, גיל קריטי בעיצוב הזהות ותפיסת העצמי, ואשר בדרך כלל נטול הצדקה להפרדה מגדרית בספורט. ונדגיש: כבר נמצא, שהבדלים בביצועים במשחקי כדור בין בנים לבנות, החל מגיל הגן, נובעים, במידה ניכרת, מהבניות חברתיות ומנורמות תרבותיות, שזוכות לחיזוק מצער כאשר מערכת חינוך מונעת בפועל מבנות אפשרות לעסוק בענפי ספורט הנתפסים "גבריים" (ר' לעניין זה את מאמרה של איריס מריון יאנג, ["Throwing Like a Girl: a Phenomenology of Feminine Body"](#) ["Comportment Motility and Spatiality"](#)).

4. ההפרדה הגורפת בתקנון בין בנות לבנים, כאמור בפרט בבית ספר יסודי, היא המשכה הישיר של תפיסת עולם חינוכית שהכתיבה שיעורי כלכלת בית לבנות ונורות לבנים (ואשר עומדת בבסיסו של הדקלום העממי "הבנים לכדורגל הבנות לפח הזבל"); וחוברת לסטראוטיפים שקיימים עד היום בספרי הלימוד על תפקידי המינים. תפיסה שהשלכותיה עמוקות ופוגעניות, ואשר עשויה להשפיע השפעה ארוכת טווח על שאיפותיהם, בחירותיהם ואמונתם בעצמם וביכולותיהם של תלמידים, ובעיקר של תמידות. קשה להפריז בתפקידה של מערכת החינוך כסוכנת סוציאליזציה, אך יש להקפיד על כך שהערכים והנורמות שהיא מנחילה יהיו ראויים, ולא כך הוא הדבר בענייננו.

5. לא נסתרה מעינינו תגובת משרד החינוך לפרסומים אודות המקרה של נעמי אריה, לפיה סוגיית התקנון תעלה לדיון בוועדה המקצועית של הפיקוח הארצי על החינוך הגופני. אולם הנושא התגלגל לפתחו של המשרד כבר בפברואר 2017, ועד לדיון ולהחלטות בו, אשר יש לקוות שיהיו מעמיקים ויתקנו את המעוות, יש לאפשר לנעמי, ולכל ילדה החפצה בכך, להשתתף בפעילויות ובמשחקים בכלל ענפי הספורט, ולהיבחר לקבוצות ונבחרות בית ספריות על פי אותם פרמטרים בהם נבחנים הבנים. לעניין זה נבקש להפנותכם לתקנון האליפות של ההתאחדות לכדורגל, הקובע כי שחקניות עד גיל 13 יכולות להירשם ולשחק, בו-זמנית, הן בקבוצת ילדות והן בקבוצת ילדים.

נודה להתייחסותכם המהירה.

בכבוד רב ובברכה,

טל חסין, עו"ד

העתק: נעמי ואיריס אריה (במייל)